

**КИЇВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ АРХІТЕКТУРИ, БУДІВНИЦТВА
ТА УПРАВЛІННЯ**

Циклова комісія Суспільних дисциплін
(назва циклової комісії)
Відділення Технологічне
(назва циклової комісії)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора

з навчальної роботи

 Тетяна КОСА

«29» 08 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

(Назва навчальної дисципліни)

Галузь знань **20 Аграрні науки та продовольство**

Спеціальність **206 Садово-паркове господарство**

Освітньо-професійна програма **Зелене будівництво і садово-паркове
господарство**

Освітньо-професійний ступінь **фаховий молодший бакалавр**

КИЇВ-2025

Робоча програма навчальної дисципліни **«Історія України»** для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо–професійного ступеню **фаховий молодший бакалавр**.

Галузь знань **20 Аграрні науки та продовольство**

Спеціальність **206 Садово-паркове господарство**

Освітньо-професійна програма **Зелене будівництво і садово-паркове господарство**

Робочу програму навчальної дисципліни уклали: Марченко Руслана Анатоліївна, викладач суспільних дисциплін, спеціаліст вищої категорії.

Робоча програма навчальної дисципліни **«Історія України»**:

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії **Суспільних дисциплін**

Протокол № 1 від « 27 » серпня 2025 року

Голова циклової комісії

Катерина БАТРАК

Погоджено

Гарант освітньо–професійної програми
«27» серпня 2025 року

Світлана МОСОЛОВА

Розглянуто

Методистом коледжу

«28» серпня 2025 року

Ірина ТИМОШЕНКО

Схвалено методичною радою коледжу

Протокол № 1 від «28» 08 2025 року

Голова методичної ради

Тетяна КОСА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва навчальної дисципліни	Історія України
Статус	Обов'язкова компонента освітньо–професійної програми
Форма навчання	денна
Мова викладання	українська
Кількість кредитів ЄКТС/ годин	4/120
Індивідуальне завдання (курсний проект, курсова робота)	не передбачено
Форма контролю	<i>екзамен</i>

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія України» є формування історичної свідомості молоді, в якій поєднується знання, погляди, уявлення про суспільний розвиток, усвідомлення нею нерозривного зв'язку між минулим і сучасністю, традиціями і досвідом різних поколінь українців, виховання патріотизму, відповідальності за долю своєї Батьківщини, спонукання до активної наполегливої праці в розбудові і зміцненні держави України.

Завдання навчальної дисципліни «Історія України» полягає в допомозі здобувачу освіти зрозуміти сучасність за допомогою аналізу минулого, оволодіти основами методики історичного дослідження, зокрема ретроспективного, порівняльного, діалектичного методу, історичної хронології. Виробити навички наукової роботи з історичними першоджерелами, різноманітною навчальною літературою. Навчити здобувачів освіти методиці самостійної роботи при підготовці до занять та підсумкового контролю знань. Зацікавити вітчизняною історією, практикуючи

відвідання історичних музеїв, історико-культурних пам'яток, інформуючи про найактуальніші проблеми сучасної історії та політики. Історія України вчить молодь, спираючись на загальнолюдські цінності, творчо опрацьовувати і критично переосмислювати багатство світового історичного досвіду та засвоювати його уроки, формувати на цій основі власні переконання, громадянську позицію, здобувати навички і вміння, необхідні для практичної діяльності.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

У результаті вивчення навчальної дисципліни формуються програмні результати навчання відповідно до **ОПШ**:

РН1. Застосовувати всебічні спеціалізовані емпіричні та теоретичні знання для розв'язання практичних ситуацій у сфері садово-паркового господарства.

Очікувані результати навчання:

ТЕМА 1. ВСТУП. Найдавніша історія України

- знати час появи людини на теренах України; послідовність періодів історії людства, якими послуговуються богослови, антропологи, археологи й історики;
- розуміти предмет і завдання історії;
- пам'ятати сутність наукових і релігійних теорій походження людини; періодизацію як спосіб упорядкування історії;

- усвідомити що давня історія України -це складова світової історії;
- пам'ятати критерії, які історики й археологи використовують для періодизації історії України та світової історії;
- знати поняття «ера (історична доба)», «кам'яний вік», «бронзовий вік», «залізний вік», «первісні часи», «античність», «антропологія», «археологія»;
- знати назви відомих пам'яток (стоянок) первісних людей на теренах України; винаходи і пам'ятки культури первісних людей (за матеріалами з теренів України);
- розуміти сутність «неолітичної революції» як процесу переходу людства від привласнювального (збиральництво, мисливство, рибальство) до продуктивного (відтворювального) господарства (землеробства, скотарства і ремесел);
- усвідомити сутність первісних форм релігійних вірувань: фетишизму, тотемізму, анімізму та магії;
- пам'ятати риси господарства, суспільного устрою й світосприйняття як основу історичного опису життя людей у минулому;
- знати поняття «homo sapiens (людина розумна)», «стоянка первісних людей», «археологічна культура», «родова громада (рід)», «територіальна (сусідська) громада», «плем'я», «ремесло», «мораль», «звичай»;
- уміти співвіднести археологічну й історичну періодизацію історії стародавнього світу; показати на карті стоянки первісних людей і територіальні межі трипільської культури; описати спосіб життя первісних людей; розпізнавати пам'ятки трипільської культури.

ТЕМА 2. Утворення і розвиток держави Київська Русь

- знати час утворення Київської держави (Русі-України), дати перших русько-візантійських договорів, повстання древлян проти князя Ігоря;

- території розселення слов'янських племен на теренах України, напрямки походів перших київських князів;
- розуміти основні версії походження назви «Русь» («Русь-Україна»); передумови утворення держави у слов'ян, які жили на теренах України; роль міста Києва в утворенні Русі;
  - знати поняття «Русь» («Русь-Україна»), «князь», «дружина», «полюддя», «данина», «печеніги», «язичництво»;
  - пам'ятати відомості про утворення Київської держави (Русі-України), правління перших князів (Аскольда, Олега, Ігоря, Ольги, Святослава), їхні походи/реформи;
  - уміти показати на карті території розселення слов'янських племен на теренах України, напрямки походів київських князів IX–X ст.;
  - охарактеризувати спосіб життя (господарство, побут, організацію суспільства і влади, світосприйняття) слов'ян, які жили на теренах України;
  - визначити напрямки внутрішньої й зовнішньої політики князів;
  - визначити внесок у розбудову Київської держави її правителів Аскольда, Олега, Ігоря, Ольги і Святослава;
  - Знати роки правління князів Володимира Великого та Ярослава Мудрого, дати впровадження християнства як державної релігії, розгрому печенігів під Києвом, час зведення Софійського собору, укладення «Руської правди»;
  - користуватися картою і показати територію Київської держави (Русі-України) за часів правління Володимира Великого та Ярослава Мудрого;
  - розуміти суспільну роль різних верств населення Київської держави (Русі-України); Русь часів Володимира Великого та Ярослава Мудрого як середньовічну централізовану монархію – імперію;
  - визначити причини впровадження християнства як державної релігії Київської держави (Русі-України) та охарактеризувати історичне значення впровадження християнства як державної релігії Київської держави (Русі-України), кодифікації звичаєвого права (укладення «Руської правди»); місце Русі-України серед європейських держав після прийняття

- християнства;
- Розуміти поняття «вотчина», «бояри», «шлюбна дипломатія», «собор», «ікона», «графіті», «мозаїка», «фреска», «митрополія», «книжкові мініатюри»;
  - охарактеризувати господарське та суспільне життя населення Русі в X–XI ст., правове становище різних верств, внутрішню та зовнішню політику Володимира Великого та Ярослава Мудрого, порівняти її (за напрямками) з політикою перших київських князів;
  - знати про Любецький з'їзд князів, період правління Володимира Мономаха, встановити історичне значення Любецького з'їзду князів; дату першої писемної згадки назви «Україна»; території князівств у період роздробленості Київської держави (Русі-України) та половецьких земель.
  - розуміти передумови політичної децентралізації (дроблення) Київської держави; період правління наступників Ярослава Мудрого (Мономаховичів, Ігоревичів, Ростиславовичів та ін.) як час політичної децентралізації (дроблення) Русі, перетворення її у федеративну монархію;
  - уміти показати на карті території князівств періоду роздробленості Київської держави (Русі-України), половецькі землі;
  - визначити особливості політичного і соціально-економічного життя Київського, Переяславського, Чернігово-Сіверського, Волинського та Галицького князівств у XII – першій третині XIII ст.;
  - охарактеризувати господарську та політичну культуру Русі в XII – першій половині XIII ст., розвиток церкви і мистецтва у цей період;
  - укласти історичний портрет одного з князів Київської Русі.

ТЕМА 3. Галицько --Волинська держава. Українські землі під владою Литви та Польщі (XIV— перша половина XVII) століття

- знати дати утворення Галицько-Волинської держави, битви на річці Калці, час монгольської навали на Русь, дату коронування Данила Романовича;

- території Галицько-Волинської держави та сусідніх держав, напрямки походів монголів на Русь;
- розуміти особливості підпорядкування окремих руських князівств Монгольській імперії (Золотій Орді);
- пам'ятати про передумови посилення західноєвропейських культурних впливів на теренах Королівства Руського;
- знати поняття «ярлик», «баскак», «берестяна грамота»;
- усвідомлювати особливості політичного устрою, господарського розвитку і культури русько-українського суспільства як визначальні умови збереження його самобутності під час монгольського завоювання;
- уміти показати на карті територію Королівства Руського, території держав – сусідів Королівства Руського, напрямки монгольських походів на Русь у 1239–1242 рр.;
- охарактеризувати внутрішню та зовнішню політику короля Данила;
- встановити історичне значення коронації Данила Галицького, причини розпаду Галицько-Волинської держави;
- укласти історичний портрет одного з правителів Галицько-Волинської держави;
- знати час входження українських земель до складу різних держав, утворення Кримського ханства і його підпорядкування Османській імперії, дату Кревської унії; територію русько-українських земель у складі різних держав;
- розуміти інкорпорацію (включення) руських князівств до складу сусідніх держав як обмеження владних повноважень місцевих правителів; наслідки ліквідації удільних князівств для українського суспільства;
- причини утворення незалежного Кримського ханства і встановлення над ним протекторату Османської імперії;
- усвідомлювати європейський характер культури русько-українського суспільства княжої доби;
- знати поняття «унія», «шляхта», «магнат», «султан», «магдебурзьке право».

- уміти показати на карті територію українських удільних князівств у складі сусідніх держав; територію Кримського ханства; місця подій, що визначали процес інкорпорації князівств південно-західної Русі в XIV–XV ст. до складу сусідніх держав;
- визначити особливості господарського і культурного розвитку, зокрема розвитку міст на магдебурзькому праві; організації суспільства та влади в українських князівствах, що входили до складу Литовсько-Руської держави / Королівства Польського;
- визначити причини та наслідки Кревської унії для української спільноти;
- укласти історичний портрет русько-українського діяча XIV–XV ст.;
- знати дати укладення Пересопницького Євангелія, Литовських статутів, Берестейської церковної унії, утворення Київської (Києво-Могилянської) колегії, відновлення православної ієрархії, підписання «Пунктів для заспокоєння руського народу»;
- знати адміністративно-територіальний устрій українських земель у складі Речі Посполитої;
- розуміти наслідки укладення Люблінської унії для українського суспільства;
- пам'ятати про історичне значення розвитку книговидавництва та шкільництва на теренах України;
- знати поняття «фільварок», «оренда», «рента», «панщина», «унія (греко-католицька) церква», «полемічна література», «церковні братства», «слов'яно-греко-латинська школа», «колегія», «академія», «вертеп», «гравюра»;
- уміти показати на карті територіальний розподіл України на початок XVI ст. і зміни, що відбулися внаслідок Люблінської унії;
- обґрунтувати власні судження про діячів церкви і культури XVI – першої половини XVII ст.;
- охарактеризувати господарське, політичне та релігійне життя на українських землях у XVI – першій половини XVII ст.;

- розкрити цілі та напрямки діяльності православних братств;
- визначити причини і наслідки поширення на теренах України фільваркового господарства, розгортання діяльності православних братств, укладення Берестейської унії, утворення Острозької та Київської колегій (академій);
- знати дати заснування першої Запорозької Січі, час виникнення реєстрового козацького війська та чинності «Ординації Війська Запорозького»; напрямки походів козаків першої чверті XVII ст. передумови і розвиток козацтва до окремого соціального стану;
- розуміти затвердження урядом Речі Посполитої реєстрового війська в 70-х роках XVI ст. як початок визнання козацтва новим соціальним станом;
- знати про місце козацтва в захисті національних інтересів українського суспільства наприкінці XVI – у першій половині XVII ст.;
- пам’ятати причини козацьких воєн (повстань);
- знати поняття «козак», «зимівник», «Запорозька Січ», «кіш», «кошовий отаман», «козацька рада», «козацькі клейноди», «реєстрове козацтво», «низове козацтво», «курінь», «покозачення»;
- охарактеризувати військово-політичну організацію козацтва; описати традиції, звичаї й побут козаків, історико-культурні пам’ятки доби;
- визначити причини та наслідки: виникнення козацтва і Січей, активності козацтва в морських і суходільних походах у Кримське ханство, Османську імперію, Московське царство; козацько-селянських повстань 1590-х і 1620–1630-х років;
- обґрунтувати власні судження про Дмитра Вишневецького, Северина (Семерія) Наливайка, Петра Конашевича-Сагайдачного.

ТЕМА 4. Національно—визвольна війна українського народу під проводом Богдана Хмельницького в середині XVII століття. Утворення Козацької Держави—Гетьманщини

- знати хронологічні межі національно-визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького;
- дати укладення Зборівської угоди та «Березневих статей»;
- устрій Війська Запорозького – української козацької держави;
- розуміти Хмельниччину як національно-визвольну, соціальну та релігійну війну;
- Військо Запорозьке як незалежну станову (козацько-гетьманську) військову державу (що не мала міжнародного юридичного визнання);
- знати поняття «Гетьманщина», «Генеральна рада», «гетьман», «генеральна старшина», «універсал», «полк», «сотня»;
- уміти показати на карті кордони Української козацької держави, основні напрямки походів і місця битв Національно-визвольної війни;
- зіставити умови Зборівського і Білоцерківського договорів, «Березневих статей»;
- визначити причини та наслідки: Національно-визвольної війни українського народу, укладення українсько-московського договору 1654 р., утворення українсько-шведсько-трансильванського союзу;
- охарактеризувати устрій Війська Запорозького – української козацької держави;
- проаналізувати відносини Війська Запорозького з державами-сусідами;
- обґрунтувати власні судження про державотворчу та військово-політичну діяльність Богдана Хмельницького, його сподвижників.

ТЕМА 5. Соціально-економічний та політичний розвиток України в другій половині XVII—XVIII століття

- знати дати укладення Гадяцької угоди, Корсунського договору і «Вічного миру», Карловицького мирного договору, проведення «Чорної ради» під Ніжином, укладення угоди між Іваном Мазепою і Карлом XII, Конституції Пилипа Орлика;

- знати етапи заселення українцями й адміністративний устрій Слобідської України;
- розуміти Гетьманщину другої половини XVII – початку XVIII ст. як місце змагань за зміцнення інститутів держави і збереження державного суверенітету;
- знати поняття «Руїна», «Чорна рада», «козацьке бароко»;
- охарактеризувати адміністративно-територіальний устрій, господарське та повсякденне життя Гетьманщини, Слобожанщини і Запорозжя (Війська Запорозького Низового);
- проаналізувати зміст і визначити сутність Гадяцької угоди, політики Російської держави («Договірних статей») щодо українських земель, Конституції Пилипа Орлика;
- визначити причини і наслідки періоду «Руїни», військово-політичного виступу Івана Мазепи;
- обґрунтувати власні судження про діяльність козацьких гетьманів, кошових отаманів, діячів церкви та культури;
- знати період розгортання гайдамацького й опришківського рухів;
- пам'ятати дати остаточної ліквідації гетьманства, козацького устрою і відновлення кріпосництва в Слобідській та Лівобережній Україні, включення Галичини до складу Австрійської монархії та Правобережжя і Волині до складу Російської імперії. усвідомити причини втрати українцями державності;
- пам'ятати про внесок Києво-Могилянської академії в розвиток освіти;
- знати поняття «паланка», «гайдамаки», «Коліївщина», «опришки», «козацькі літописи»;
- уміти показати на карті території утворень, що зберігали ознаки української державності (Гетьманщини, Нової Січі, Слобідської України), українські землі, які потрапили до складу Російської імперії та Австрійської монархії внаслідок російсько-турецьких воєн, поділів Речі Посполитої, ліквідації Кримського ханства; райони розгортання гайдамацького та

- опришківського рухів;
- охарактеризувати політику Російської й Австрійської імперій щодо українських земель;
  - встановити причини і наслідки скасування гетьманства, ліквідації Запорозької Січі, приєднання Правобережжя, Поділля, Волині та Кримського ханства до Росії, гайдамацького руху на Правобережжі, опришківського руху на Підкарпатті;
  - обґрунтувати власні судження про діяльність козацьких гетьманів і кошових отаманів, ватажків селянських виступів, діячів культури XVIII ст.;
  - визначити особливості розвитку культури періоду козацького бароко.

ТЕМА 6. Українські землі під владою Російської та Австро-Угорської імперій у першій та другій половині XIX століття

- знати дати входження українських територій до складу Російської імперії, назви і час існування козацьких формувань після ліквідації Запорозької Січі (Задунайська січ, Азовське козацьке військо, Чорноморське / Кубанське козацьке військо), час початку індустріальної революції в Україні, діяльності осередків національного та опозиційних рухів, Кирило-Мефодіївського братства; програмні положення та ідейні засади діяльності Кирило-Мефодіївського братства;
- знати хронологічні межі найбільших соціальних виступів першої половини XIX ст. (селянські виступи під проводом Устима Кармелюка на Поділлі, повстання військових поселенців на Харківщині, селянські рухи «Київська козаччина» і «Похід у Таврію за волею»);
- розуміти вплив індустріальної революції на розвиток міст, торгівлі, транспорту, соціальну структуру суспільства;
- пам'ятати про роль Харківського і Київського університетів як центрів українського національного відродження;
- усвідомлювати роль загальноросійського і польського визвольних рухів в

- історії України; розбіжності в цілях українського, російського і польського рухів на території України;
- знати поняття «чумакування», «порто-франко», «індустріальна революція (промисловий переворот)»;
  - уміти показати на карті зміни української території наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст., місця діяльності політичних і національно-культурних організацій, території, охоплені соціальними протестами;
  - охарактеризувати політичний і соціально-економічний стан українських земель, особливості першого етапу індустріальної революції, розгортання національного руху, діяльність Кирило-Мефодіївського братства; значення діяльності Кирило-Мефодіївського братства для національного руху;
  - обґрунтувати судження про історичне значення діяльності Івана Котляревського, Тараса Шевченка, Миколи Костомарова, Пантелеймона Куліша;
  - знати дати входження українських територій (Галичини, Буковини) до Австрійської імперії;
  - знати період діяльності «Руської трійці», ідейні засади діяльності гуртка «Руської трійці», історичне значення альманаху «Русалка Дністровая»; Головної руської ради; хронологічні межі «Весни народів», соціальних виступів першої половини XIX ст. (рух опришків на Прикарпатті, виступи під проводом Лук'яна Кобилиці на Буковині);
  - розуміти причини, які зумовили провідну роль греко-католицької церкви і духівництва в українському русі Галичини;
  - знати поняття «будителі», «Весна народів»;
  - уміти показати на карті Галичину, Буковину і Закарпаття у складі Австрійської імперії, місця діяльності громадсько-культурних організацій;
  - охарактеризувати політичний і соціально-економічний стан українських регіонів у складі монархії Габсбургів, реформи та їх вплив на західноукраїнське суспільство;
  - визначити наслідки діяльності «Руської трійці», революції 1848–1849 рр.,

- роль греко-католицького духівництва в житті західноукраїнського суспільства, особливості українського руху в Закарпатті та Буковині;
- обґрунтувати судження про історичне значення діяльності Маркіяна Шашкевича, Олександра Духновича;
  - знати дати заснування університетів у Харкові та Києві, відновлення діяльності Львівського університету, виходу друком «Енеїди» Івана Котляревського, «Кобзаря» Тараса Шевченка;
  - розуміти суперечності розвитку української культури під впливом модернізаційних процесів і політики Російської та Австрійської імперій;
  - знати поняття «класицизм», «романтизм», «національна ідея»;
  - охарактеризувати розвиток освіти, науки й культури в Україні, формування нової української літератури та сучасної літературної мови;
  - визначити особливості розвитку освіти, науки і культури, причини і наслідки культурних зрушень, особливості повсякденного життя;
  - узагальнити діяльність Івана Котляревського, Тараса Шевченка, Пантелеймона Куліша, Миколи Гоголя, Василя Каразіна, Григорія Квітки-Основ'яненка, Петра Гулака-Артемівського, Євгена Гребінки, Михайла Максимовича, Михайла Остроградського.
  - знати хронологічні межі Східної (Кримської) війни, дати скасування кріпацтва і панщини, будівництва першої залізниці Одеса–Балта, створення Київської громади, Південно-Західного відділу Російського географічного товариства, Братства тарасівців, ухвалення Валуєвського циркуляру та Емського указу;
  - розуміти особливості проведення «великих реформ» 1860–1870-х років в Україні;
  - усвідомити причинно-наслідковий зв'язок між аграрними реформами і розгортанням індустріальної революції, розвитком міст, залізничного будівництва, змінами в соціальній структурі населення, зародженням робітничого і соціал-демократичного рухів; роль інтелігенції в розвитку українського національного руху та осучасненні суспільства;

- пам'ятати про вплив заборонних актів російської імперської влади (Валуєвського циркуляру, Емського указу) на динаміку розвитку українського руху;
- знати поняття «індустріалізація», «урбанізація», «інтелігенція», «громадівський рух», «земство»;
- охарактеризувати особливості діяльності громадівців 1860–1890-х років;
- пояснити роль і місце України в господарському житті Російської імперії;
- охарактеризувати кримськотатарське національне відродження;
- обґрунтувати судження про історичне значення діяльності Володимира Антоновича, Михайла Драгоманова, Ісмаїла Гаспринського;
- знати дати селянської реформи, утворення товариства «Просвіта», Товариства імені Шевченка, перших українських політичних партій;
- розуміти особливості політичного, соціально-економічного й культурного розвитку українських регіонів у складі Австро-Угорської монархії;
- знати поняття «русофіли/москвофіли», «народовці/українофіли», «радикали», «нова ера», «український П'ємонт»;
- уміти показати на карті Галичину, Буковину, Закарпаття, основні місця діяльності науково-культурних і суспільно-політичних осередків регіону;
- охарактеризувати мету й діяльність товариства «Просвіта», Наукового товариства імені Шевченка;
- пояснити роль і місце українських регіонів у господарському житті Австро-Угорщини, причини виникнення радикального руху, причини і наслідки трудової еміграції;
- визначити напрями діяльності перших українських політичних партій у Галичині, мету і наслідки кооперативного руху;
- обґрунтувати судження про історичну діяльність Юрія Федьковича, Івана Франка, Юліана Романчука, Володимира й Олександра Барвінських, Юліана Бачинського.

ТЕМА 7. Україна на початку ХХ століття. Україна в роки

Першої світової війни

- знати дати створення основних українських політичних партій, подій російської революції 1905–1907 рр., впровадження загального виборчого права в Австро-Угорській імперії, створення українських національно-культурних і військово-спортивних організацій, період проведення аграрної реформи Петра Столипіна;
- розуміти тенденції й протиріччя соціально-економічного розвитку України початку ХХ ст., індустріальної модернізації, аграрної реформи Петра Столипіна, модернізації суспільно-політичного життя в Наддніпрянщині;
- пам'ятати про вплив російської революції 1905–1907 рр. на активізацію українського руху в Російській імперії;
- знати поняття «страйк», «народне віче», «монополізація економіки», «кооперативний рух», «політизація національного руху», «ксенофобія»;
- уміти показати на карті українські території на початку ХХ ст., місця діяльності суспільно-політичних, національно-культурних організацій;
- охарактеризувати й проаналізувати особливості соціально-економічного розвитку українських земель, діяльність українських політичних партій та інших національних організацій, український національний рух у період російської революції 1905–1907 рр., боротьбу українців за реформу виборчої системи в Австро-Угорщині;
- пояснити причини і наслідки посилення тиску російської влади на український національний рух у 1907–1914 рр., результати діяльності українських парламентських громад у Державних думах;
- визначити передумови розвитку українського кооперативного руху і трудової еміграції селянства;
- обґрунтувати судження про історичне значення діяльності Євгена Чикаленка, Михайла Грушевського, Миколи Міхновського, Костя Левицького;

- знати дати створення університетів в Одесі й Чернівцях, утворення Наукового товариства імені Шевченка, обрання Андрія Шептицького митрополитом Греко-католицької церкви;
- розуміти суперечливість умов розвитку української культури (залежність від національної політики імперій);
- усвідомлювати роль науки й освіти в обґрунтуванні української національної ідеї, театру в розвитку українського руху; позитивне значення меценатства для розвитку української культури; роль церкви в суспільному житті українців;
- знати поняття «емансипація», «реалізм», «український модерн», «меценат».
- уміти показати на карті центри університетської освіти, місця розташування основних культурно-освітніх закладів і визначних пам'яток архітектури й образотворчого мистецтва;
- обґрунтувати судження про історичне значення діяльності Андрея Шептицького, Івана Пулюя, Іллі Мечникова, Миколи Лисенка, Лесі Українки, Соломії Крушельницької, Марії Заньковецької, Василя Ханенка;
- застосовувати поняття та терміни: Перша світова війна, окупаційний режим, військове генерал-губернаторство, депортація;
- знати сутність українського питання напередодні війни; геополітичних планів країн Антанти і Центральних держав щодо українських земель;
- володіти інформацією щодо позиції українських політичних сил напередодні та в умовах війни;
- характеризувати місце, перебіг і наслідки воєнних операцій, що відбувалися на території України в 1914–1917 рр.: окупація російськими військами Східної Галичини та Північної Буковини, Горлицький прорив, Брусиловський прорив, Червневий наступ, бойові дії на Чорному морі;
- знати про бойовий шлях Легіону Українських січових стрільців;
- давати характеристику особливості становища українців у районах бойових дій;
- знати про особливості російського окупаційного режиму на українських

теренах, що входили до складу Австрії;

– перераховувати причини розходжень українських політичних сил у ставленні до війни;

– характеризувати причини та наслідки створення українських добровольчих військових формувань і сплеску доброчинного руху в Україні;

– уміти встановити синхронність подій Першої світової війни на українських територіях, що входили до складу Російської імперії та Австро-Угорщини, і на Західному фронті;

– використовувати карту як джерело інформації про події Першої світової війни на українських землях;

– висловити аргументовані судження щодо ставлення українських політичних сил Наддніпрянщини і західноукраїнських земель до світової війни;

– охарактеризувати повсякдення різних верств населення в умовах Першої світової війни;

– уміти складати характеристики історичних діячів: Михайла Галущинського, Вільгельма Франца фон Габсбурга-Лотрінгена (Василя Вишиваного), Андрія Жука, Григорія Коссака, Костя Левицького.

ТЕМА 8. Українська державність в 1917-1921 роках

– знати зміст понять: Українська революція, універсали УЦР, опозиція, національно-територіальна автономія, державний переворот, автономісти, самостійники, ультиматум, інтервенція; гетьманат, Директорія, Чортківська офензива;

– володіти інформацією про етапи Української революції 1917–1921 рр.;

– давати характеристику впливу світових подій на внутрішньоукраїнські процеси;

– знати наслідки боротьби політичних партій за вплив на населення України;

– характеризувати природу виникнення, причини й наслідки війн більшовицької Росії з УНР;

- уміти визначити хронологічні межі Української революції та синхронізувати історичні події періоду;
- використовувати карту як джерело інформації про події Української революції у березні 1917 – квітні 1918 рр.;
- на основі порівняльного аналізу робити аргументовані висновки щодо основних ідей, цілей та шляхів їх досягнення українськими політичними партіями на початку Української революції;
- проаналізувати й порівняти змісти універсалів УЦР, причини і наслідки укладення УНР Брестського мирного договору;
- визначити чинники, що впливали на зміни курсу УЦР упродовж березня 1917 – квітня 1918 рр.;
- визначити здобутки і прорахунки УЦР у державотворчому процесі, обґрунтувати висловлені судження;
- давати аргументовану оцінку діяльності в період УЦР Петра Болбочана, Володимира Винниченка, Михайла Грушевського, Сергія Єфремова, Миколи Міхновського;
- володіти формами та основними ознаками національної державності часів Української революції: УНР за Центральної Ради, Українська Держава, УНР за Директорії, ЗУНР;
- надати характеристику значення Акта злуки УНР і ЗУНР як вияву волі українців до консолідації етнічних земель та свідчення національної самоідентифікації населення України;
- знати особливості розбудови Армії УНР та Української Галицької армії;
- характеризувати відмінності державотворчих процесів в УНР, Українській Державі, ЗУНР;
- знати значущість творчого доробку українських митців для національної і світової культури;
- називати причини політичної еміграції українців, її центри та ідейні течії; напрями і наслідки трудової еміграції в 1914–1921 рр.;
- надавати характеристику ставлення різних груп населення до революційних

процесів;

- уміти встановити послідовність і синхронність подій Української революції (на національному, регіональному і локальному рівнях);
- оперувати хронологічним і понятійним матеріалом для пояснення таких явищ, як гетьманат, денікінський режим, отаманщина;
- уміти вказати на карті території УНР, Української Держави, ЗУНР; держави з центрами української політичної еміграції;
- виявити специфіку розвитку громадського і релігійного життя, мистецтва, освіти і науки за часів УНР, Української Держави та ЗУНР;
- висловити аргументоване судження про результати Української революції 1917–1921 рр.;
- уміти визначати особливості розвитку української культури та повсякденного життя людей у 1914–1921 рр.;
- розкривати роль в Українській революції Марка Безручка, Нестора Махна, Михайла Омеляновича-Павленка, Олександра Удовиченка;
- надавати характеристику державно-політичній діяльності Павла Скоропадського, Євгена Петрушевича та Симона Петлюри;
- розкрити роль в Українській революції Марка Безручка, Нестора Махна, Михайла Омеляновича-Павленка, Олександра Удовиченка;
- охарактеризувати державно-політичну діяльність Павла Скоропадського, Євгена Петрушевича та Симона Петлюри.

ТЕМА 9. УРСР в умовах нової економічної політики (1921-1928) роки

- знати зміст понять: націонал-комунізм, терор, продовольча розкладка, Воєнний комунізм, реквізиція, політична і трудова еміграція, лінія Керзона;
- володіти інформацією про суть, засоби впровадження та наслідки непу, політики коренізації;
- визначити особливості втягування російською владою України до складу СРСР;

- надати оцінки голоду 1921–1923 рр.;
- вказати на карті регіони масового голоду 1921–1923 рр.;
- визначити особливості розвитку української культури в 1921-1928 рр.;
- оперувати хронологічним і понятійним матеріалом для пояснення вивченої теми.

ТЕМА 10. Закріплення радянської влади в Україні (1929-- 1938) роки

- знати зміст понять: комуністичний режим, сталінізм, директивна економіка, Великий терор, хлібозаготівлі, продрозкладка, розкуркулення, коренізація, українізація, Голодомор, геноцид, "чорна дошка", Розстріляне відродження, культ особи, соціалістичне змагання, УАПЦ, соціалістичний реалізм;
- володіти інформацією про суть, засоби впровадження форсованої індустріалізації, насильницької колективізації та масових репресій;
- знати природу комуністичного тоталітарного режиму та особливості його встановлення в Україні;
- усвідомлювати протиріччя між комуністичним вченням і новою економічною політикою, доктриною інтернаціоналізму та політикою коренізації, розвитком індустрії та планованою індустріалізацією, кооперуванням і колективізацією, між дійсним та визначеним конституцією 1937 р. державно-політичним статусом УРСР, пропагандистським ідеалом і реальним образом радянської людини;
- надати оцінки Голодомору і масових репресій як злочинів радянського тоталітарного режиму;
- пам'ятати головні місця масових розстрілів, поховань жертв Голодомору та репресій національного, регіонального і локального рівнів;
- перераховувати причини, методи та наслідки ідеологізації національно-культурного життя в УРСР;
- називати мету зросійщення більшовиками України;
- усвідомлювати взаємозалежність між встановленням єдиновладдя Сталіна,

закріпленням однопартійності, переслідуванням і ліквідацією церкви та змінами в масовій свідомості людей;

– знати різницю між художньо-стилістичними особливостями творів, написаних митцями Розстріляного відродження, й апологетами соціалістичного реалізму;

– уміти встановити послідовність подій історії України 1921–1939 рр.;

– вказати на карті регіони Голодомору, індустріальні новобудови в УСРР, місця антибільшовицьких повстань;

– визначити причини та масштаби соціально-економічних перетворень радянського тоталітарного режиму, масових репресій, нищення української інтелігенції та політичної еміграції;

– визначити спроможність застосування норм конституції “соціалізму, що перемиг” у повсякденному житті радянської людини в УРСР;

– визначити особливості розвитку української культури в 1921–1939 рр.;

– обстоювати правову оцінку Голодомору як геноциду Українського народу;

– охарактеризувати громадсько-політичну та/або мистецьку діяльність Олександра Довженка, Леся Курбаса, Василя Липківського, Християна Раковського, Миколи Скрипника, Миколи Хвильового, Олександра Шумського.

ТЕМА 11. Західноукраїнські землі в 1921-1939 роках. Україна в роки Другої світової війни. Німецько-радянська війна

– знати зміст понять: осадництво, пацифікація, русини, східні креси, національна кооперація, інтегральний націоналізм, український націоналістичний рух, Карпатська Січ;

– надати характеристику правовому статусу західноукраїнських земель у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини;

– перераховувати особливості та головні риси національної політики Польщі, Румунії, Чехословаччини щодо українського населення;

- знати про історичні умови формування ідейних течій українського руху в західноукраїнських землях;
- усвідомлювати передумови формування та зміст теорії інтегрального націоналізму;
- знати про вплив міжнародних відносин міжвоєнного періоду на долю регіону;
- уміти синхронізувати події політичного, соціально-економічного та культурного життя українських земель у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини та УСРР у 1921–1939 рр.;
- використовувати карту як джерело інформації про розподіл українських територій між державами Центрально-Східної Європи в 1921–1939 рр.;
- аргументувати особисті судження щодо діяльності Українського народно-демократичного об'єднання, Української національної партії, Української військової організації, Організації українських націоналістів;
- охарактеризувати геополітичне становище Карпатської України;
- визначити основні тенденції та протиріччя розвитку культури на західноукраїнських землях;
- уміти складати характеристики історичних діячів: Августина Волошина, Володимира-Сергія Залозецького-Саса, Євгена Коновальця, Василя Мудрого, Андрія Шептицького.
- знати зміст понять: країна-агресор, пакт, радянська організація, режим, воєнний злочин, Голокост;
- усвідомлювати природу Другої світової війни як найбільшої за проявами і наслідками трагедії в історії людства;
- володіти інформацією про зміст українського питання в міжнародній політиці напередодні Другої світової війни;
- знати цілі та напрямки німецько-радянської співпраці від серпня 1939 до червня 1941 р.;
- перераховувати причини, зміст та наслідки політики радянської Західної України;

- надати характеристику основним воєнним діям, що відбувалися на території України в період Другої світової війни;
- уміти встановити хронологічну послідовність і синхронізувати події Другої світової війни в Україні та поза її межами;
- характеризувати руйнівні наслідки Другої світової війни для України.
- знати зміст понять: країна-агресор, пакт, радянізація, бліцкриг, окупаційний режим, евакуація, мобілізація, новий порядок, похідні групи, чорносвітники, остарбайтери, воєнний злочин, Голокост;
- знати про основні воєнні дії, що відбувалися на території України в період Німецько-радянської війни;
- усвідомлювати вплив окупаційного режиму на спосіб життя та свідомість населення;
- знати причини польсько-українського протистояння, роль німецької окупаційної влади та радянських партизанів у його загостренні;
- характеризувати природу виникнення та наслідки явищ часів війни: Голокосту, таборів смерті, тактики “випаленої землі”, депортацій етнічних груп і народів;
- знати причини розколу ОУН, виникнення українського визвольного руху та його військово-політичної формації – УПА;
- дати характеристику про вплив війни на українську культуру (під окупацією, в евакуації, у вигнанні) та повсякденне життя українців – використовувати карту як джерело інформації про оборонні та наступальні операції на території України, пересування ворогуючих сторін і рух лінії фронту, адміністративно-територіальні утворення часів нацистського окупаційного режиму на території України;
- висловити аргументовані судження щодо анексії Радянським Союзом у 1939–1940 рр. і радянізації нових українських територій, політичного та соціально-економічного становища в Україні напередодні німецько-радянської війни, правового статусу громадян на анексованих територіях;
- пояснити причини і наслідки окупації України та польсько-українського

протистояння;

- уміти спиратися на власні судження щодо ролі й місця українців у військових формуваннях держав Об'єднаних Націй у роки Другої світової війни та вирішення українського питання на завершальному етапі війни;
- визначити тенденції розвитку національної культури воєнної доби;
- дати історичну оцінку масштабам втрат українського народу від воєнних дій, злочинів комуністичного та нацистського тоталітарних режимів, виявляти розуміння глибини трагедії українців як бездержавної нації в той час;
- охарактеризувати одну з історичних постатей часів війни: Івана Багряного, Олени Вітер, Кузьми Дерев'янка, Олександра Довженка, Сидора Ковпака, Івана Кожедуба, Василя Порика, Олени Теліги, Ігоря Сікорського, Амета-Хана Султана;
- висловити аргументовані судження щодо діяльності Степана Бандери, Тараса Бульби (Боровця), Андрія Мельника, Кирила Осьмака, Романа Шухевича в українському визвольному русі періоду Другої світової війни.

ТЕМА 12. Україна в перші повоєнні роки (1945— початок 1950-х) років.

Україна в умовах політичної та економічної лібералізації суспільства (1953—1964) роки

- знати зміст понять: відбудова, репатріанти, спецпоселення, космополітизм, лисенківщина, ждановщина, депортація, обмін населенням, операція “Вісла”, операція “Захід”;
- розуміти вплив статусу УРСР як однієї із країн-засновниць ООН на її подальшу долю;
- дати характеристику відбудови промисловості та сільського господарства;
- знати причини, мотиви та наслідки ідеологічних кампаній та “чисток” активної інтелігенції радянською владою; їх вплив на культурно-освітній розвиток в УРСР;
- перерахувати основні методи радянської заходів західних областей УРСР;

- знати про депортаційні процеси повоєнних років як військово-політичні акції комуністичної влади та злочин проти українців;
- перерахувати причини та форми тривалого опору Української повстанської армії радянській владі на західноукраїнських землях;
- уміти встановити послідовність і синхронність подій, що відображають формування територіальних меж УРСР, масові депортації та обміни населенням, посилення радянзації та репресії у західних областях, український визвольний рух у 1944–1950-х рр., процеси відбудови господарства і культурне життя республіки, ідеологічні кампанії й чистки післявоєнного періоду;
- визначити причини та наслідки депортацій українців із західних областей УРСР та південно-східних областей Польщі; масового голоду 1946–1947 рр.;
- за допомогою карти показати зміни в адміністративно-територіальному поділі УРСР;
- висловити аргументовані судження щодо трансформації методів укріплення тоталітарного режиму;
- виявити особливості діяльності українського визвольного руху в 1945–1950 -х рр.;
- представити власну оцінку ролі УГКЦ на західноукраїнських землях і наслідків її примусової самоліквідації в СРСР;
- визначити тенденції й суперечності розвитку освіти, науки, літератури;
- охарактеризувати науковий/творчий доробок Катерини Білокур, Олександра Богомольця, Сергія Лебедева, Андрія Малишка, Олександра Палладіна, Максима Рильського, Володимира Сосюри, Павла Тичини, Володимира Філатова, Юрія Яновського; діяльність Олеса Гончара, Василя Кука, Йосипа Сліпого;
- знати зміст понять: десталінізація, культ особи, відлига, лібералізація, реабілітація, шістдесятники, атеїзм, раднаргоспи, децентралізація управління, зросійщення, абстракціонізм;
- перерахувати причини та наслідки приєднання Кримської області до УРСР;

- знати основні тенденції та протиріччя реформування промисловості і сільського господарства;
- усвідомлювати особливості функціонування репресивної машини часів сталінізму, її жертви та зміни у становищі бранців концтаборів із настанням відлиги;
- аналізувати хрущовські надпрограми;
- знати природу зародження і форми проявів дисидентського руху в Україні;
- порівнювати зв'язок між розвитком культури, освіти, науки і внутрішньополітичними процесами в державі;
- уміти встановити послідовність подій, пов'язаних з десталінізацією і лібералізацією суспільного життя, соціальною переорієнтацією та модернізацією економіки, формуванням феномену шістдесятництва і розгортанням дисидентського руху, культурним життям республіки у цей період;
- використовувати карту як джерело інформації про адміністративно-територіальний устрій УРСР, його зміни;
- визначити причини та наслідки посилення зросійщення українського суспільства;
- оцінити темпи впровадження науково-технічної революції в господарське життя;
- обстоювати власні судження щодо тенденцій розвитку культури у період відлиги та зародження дисидентського руху й шістдесятництва;
- охарактеризувати громадську/ наукову/ мистецьку діяльність Віктора Глушкова, Алли Горської, Івана Драча, Ліни Костенко, Сергія Корольова, Левка Лук'яненка, Сергія Параджанова, Івана Світличного, Василя Стуса, Леся Танюка.

ТЕМА 13. Україна в період загострення кризи радянської системи (середина 1960-х початок 1980-х) років

- знати зміст понять: застій, дефіцит, розвинений соціалізм, партійна номенклатура, системна криза, Українська гельсінська група, самвидав, правозахисний рух, командно-адміністративне управління;
- порівняти взаємозалежність суспільно-політичного та економічного життя в добу застою;
- розкрити суть спроб реформувати командну економіку в другій половині 1960-х рр.;
- перерахувати причини активізації дисидентського руху в другій половині 1960-х – на початку 1970-х рр. і репресій щодо учасників УГГ, застосування заходів примусового лікування, висунення звинувачень у кримінальних злочинах;
- назвати особливості основних течій дисидентського руху (національної, правозахисної, релігійної);
- розкрити протиріччя розвитку культури, освіти, науки в період застою;
- уміти встановити хронологічну послідовність і синхронність подій, що відображають кризові явища доби застою, розгортання діяльності різних течій дисидентського руху в УРСР, культурне життя в УРСР та участь української діаспори у процесах національного відродження;
- використовувати карту як джерело інформації про політичне, соціально-економічне життя УРСР у цей період;
- визначити причинно-наслідкові зв'язки політико-ідеологічної кризи радянського ладу в УРСР;
- порівнювати, аналізувати, робити аргументовані висновки щодо економічного розвитку УРСР у другій половині 1950-х – 1960-х рр. і в 1970-ті – на початку 1980-х рр.;
- оперувати ключовими поняттями теми для характеристики соціальної сфери;

- оцінити методи і засоби реалізації учасниками УГГ мети і завдань правозахисного руху, їхні здобутки у сфері захисту прав людини в СРСР;
- виявити суперечливі процеси в розвитку освіти, науки, літератури;
- охарактеризувати кримськотатарський національний рух, політичну діяльність Петра Шелеста і Володимира Щербицького, правозахисну – учасників УГГ;
- висловити аргументовані судження щодо громадської/ наукової/ творчої діяльності Миколи Амосова, Олега Антонова, Михайла Брайчевського, Петра Григоренка, Мустафи Джемільєва, Івана Дзюби, Роберта Конквеста, Платона Майбороди, Володимира Маняка, Джеймса Мейса, Івана Миколайчука, Євгенії Мирошниченко, Сергія Параджанова, Марії Приймаченко, Омеляна Пріцака, Миколи Руденка, Євгена Сверстюка, Василя Симоненка, Анатолія Солов'яненка, В'ячеслава Чорновола, Романа Шпорлюка, Тетяни Яблонської, Петра Яцика.

ТЕМА 14. Розпад СРСР і відродження незалежності України (1985-- 1991) роки

- знати зміст понять: системна криза, перебудова, гласність, плюралізм, інфляція, андеграунд, неформальні організації, путч, національно-демократичний рух, суверенітет, Революція на граніті;
- дати характеристику передумовам, протиріччям та наслідкам політики перебудови і гласності в УРСР;
- перерахувати тенденції соціально-економічного і політичного життя та зовнішньополітичні обставини, що сприяли розгортанню національно-демократичного руху, падінню авторитету КПУ і формуванню багатопартійності;
- усвідомлювати значення прийняття Декларації про державний суверенітет України й Акта проголошення незалежності України;
- охарактеризувати Референдум 1 грудня як акт підтримки абсолютною

більшістю населення України проголошення державної незалежності.

–уміти встановити хронологічність і синхронність подій перебудови;

– використовувати історичну карту для інтерпретації, реконструкції та пояснення подій цього періоду;

– виявити послідовність і суперечливість змін у політичному житті України;

– висловити аргументовані судження щодо спроби державного перевороту в СРСР у серпні 1991 р., його наслідків в Україні; ролі й місця України в загальносоюзних суспільно-політичних процесах у першій половині 1991 р.;

– пояснити причини Революції на граніті та її значення у відновленні Україною незалежності;

– скласти характеристики історичних діячів періоду боротьби за відновлення державної незалежності України: Леоніда Кравчука, В'ячеслава Чорновола.

ТЕМА 15. Становлення України як незалежної держави

– знати зміст понять: державотворення, купоно-карбованець, тіньова економіка, інвестиції, дефолт, корупція, багатовекторність зовнішньої політики, євроінтеграція, приватизація, без'ядерний статус, меморандум, мажоритарна виборча система, конституційний договір, депопуляція, прожитковий мінімум, вплив умів, Помаранчева революція;

– знати основні державотворчі процеси та зміни в політичному, соціально-економічному устрої України в 1990-х і першій половині 2000-х рр.;

– усвідомлювати історичну вагу та значення прийняття Конституції України, запровадження національної валюти, проголошення курсу на євроатлантичну інтеграцію; основні ідеї та положення Конституції України;

– характеризувати причини нової хвилі масової трудової еміграції;

– характеризувати природу походження, рушійні сили та значення Помаранчевої революції;

– використовувати історичну карту для інтерпретації та реконструкції подій;

– визначити основні тенденції та протиріччя соціально-економічного розвитку

України в 1991–1998, 1998–2004 роках; пошуків Україною зовнішньополітичних орієнтирів у перше десятиліття незалежності;

- висловити аргументовані судження щодо перебігу державотворчих процесів в Україні в 1991–2004 рр.; впливу олігархічної системи в Україні;
- охарактеризувати державно-політичну діяльність Леоніда Кучми і Віктора Ющенка.

Тема 16. Творення Нової України

- знати зміст понять: конфронтація, економічна інтеграція, політична асоціація, Євромайдан, Революція Гідності, Небесна Сотня, нормандська четвірка, Мінські угоди, люстрація, тимчасово неконтрольована територія, антитерористична операція (АТО), гібридна війна, волонтерський рух, безвізовий режим;
- усвідомлювати домінуючі тенденції державотворчого процесу в Україні часів незалежності;
- охарактеризувати особливості соціально-економічного розвитку України в останнє десятиліття;
- природу походження, рушійні сили та значення Євромайдану і Революції Гідності;
- назвати причини та наслідки агресії Російської Федерації проти України;
- зовнішню загрозу щодо територіальної цілісності і недоторканності державних кордонів України як посягання на незалежність держави та безпеку її громадян;
- територіальну цілісність України і недоторканість державних кордонів як головні умови суверенності та незалежності;
- чинники формування громадянського суспільства в незалежній Україні;
- важливість для України політичної асоціації, економічної інтеграції та впровадження безвізового режиму з Європейським Союзом;
- уміти встановити хронологію подій незалежної України, які мали вплив на

формування національної свідомості;

– використовувати карту як джерело інформації про основні політичні й соціально-економічні події в незалежній Україні;

– визначити основні тенденції та протиріччя соціально-економічного розвитку України в 2005–2008, 2008–2014 і після 2014 р.;

– охарактеризувати перебіг державотворчих процесів в Україні впродовж останнього десятиліття;

– обґрунтувати на основі аналізу документів визнання Російської Федерації державою-агресором щодо України; визначити передумови, ознаки та наслідки агресії Росії проти України. Дати характеристику повномаштабній війні Російської Федерації проти України. Обговорити події Російсько-української війни (24 лютого 2022 року). Діяльність президента Володимира Зеленського;

– обстоювати власні судження щодо розвитку освіти, науки і культури в сучасній Україні; можливі шляхи розвитку України та зміни її геополітичного становища;

– охарактеризувати діяльність сучасних українських політиків, науковців, митців, церковних діячів, спортсменів (Віктора Януковича, Петра Порошенка, Мирослава Поповича, Любомира Гузара, Богдана Ступки, Юрія Андруховича, Руслани Лижичко, Сусани Джамаладінової (Джамали), Святослава Вакарчука, Сергія Бубки, Віталія Кличка, Володимира Кличка, Андрія Шевченка та ін.).

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік основних тем та їх опис

ТЕМА 1. ВСТУП. Найдавніша історія України

Предмет і завдання курсу історії України. Українські землі в епоху кам'яного віку (палеоліт, мезоліт, неоліт, енеоліт). Неолітична революція. Пам'ятки

трипільської культури. Бронзовий та залізний вік. Народи Північного Причорномор'я (таври, кіммерійці, скіфи, сармати, готи). Антична колонізація Північного Причорномор'я. Східні слов'яни на території України.

ТЕМА 2. Утворення і розвиток держави Київська Русь

Концепції походження держави Київська Русь та її назви. Розквіт Київської Русі наприкінці X— першій половині XI ст. Запровадження християнства. Соціально-економічний розвиток. Зовнішня політика київських князів. Русь і кочівники. Причини і етапи феодальної роздробленості. Культура Київської Русі. Проблема формування народностей у Руській державі.

ТЕМА 3. Галицько --Волинська держава. Українські землі під владою Литви та Польщі (XIV— перша половина XVII) століття

Політичний, соціальний та економічний розвиток в XII— першій половині XIV століття. Правління династії галицько-волинських Романовичів. Роман Мстиславович. Данило Галицький. Боротьба галицько—волинських князів з монголо-татарами. Занепад Галицько-Волинського князівства.

Політика великих литовських князів на українських землях. Люблінська унія та її наслідки для України. Культурно релігійні рухи кінця XIV— першої половини XVII століття. Петро Могила. Причини та джерела появи козацтва. Створення Запорізької Січі. Дмитро Вишневецький. Повстання під проводом К. Косинського і С. Наливайка. Гетьман Петро Сагайдачний. Хотинська війна. Козацькі повстання 1620—1630-х років.

ТЕМА 4. Національно—визвольна війна українського народу під проводом Богдана Хмельницького в середині XVII століття. Утворення Козацької Держави—Гетьманщини

Основні концепції періодизації національно-визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького. Початковий етап війни (1648—1649) роки. Перемоги козацько-селянського війська під Жовтими Водами, Корсунем, Пилявцями. Битва під Зборовом. Зборівський мир. Молдавські походи Хмельницького. Битва під Берестечком і Білоцерківський мир. Битви під Батогом і Жванцем. Зближення України з Московією. Переяславська рада. Березневі статті. Іван Виговський. Гадяцька угода. Битва під Конотопом. Гетьманування Юрія Хмельницького.

ТЕМА 5. Соціально-економічний та політичний розвиток України в другій половині XVII—XVIII століття

Політичне життя в Україні в другій половині XVII століття. Спроби об'єднання українських земель. П. Дорошенко, І. Самойлович. Стабілізація політичного життя в Україні кінці XVIII століття. Гетьман І. Мазепа. Гетьман у вигнанні Пилип Орлик. Конституція П. Орлика 1710 року. Гетьман К. Розумовський. Ліквідація гетьманату Катериною II. Посилення антиукраїнської політики російським царизмом. Ліквідація Запорізької Січі 1775 року і скасування козацької автономії. Історичне значення існування Української держави—Гетьманщини другої половини XVII—XVIII століття. Гайдамацькі рухи 1730—1760 –х років Коліївщина. Рух опришків. Олекса Довбуш. Занепад та поділ Речі Посполитої. Поділ України між Російською та Австро—Угорською імперіями.

ТЕМА 6. Українські землі під владою Російської та Австро-Угорської імперій у першій та другій половині XIX століття

Адміністративно—територіальний устрій українських земель у складі іноземних держав. Початок промислового перевороту. Загострення

соціально—економічних протиріч в Україні. Селянські повстання. Устим Кармелюк. Діяльність декабристів в Україні. Вплив польського повстання 1830—1831 років на національне життя в Україні. Кирило—Мефодіївське братство. Тарас Шевченко. Участь України в зовнішньо—політичних акціях Російської імперії: російсько—турецька війна 1806—1812 років, приєднання Бессарабії до Росії, війна з наполеонівською Францією 1812 року.

Суспільно—політичний рух: «Руська трійця», буржуазна революція 1848—1849 років, скасування кріпосного права, Головна Руська Рада. Реформи 1860—1870 років та їх здійснення в Україні. Культурно—просвітницький етап національного руху.: українофіли, громадівський рух, участь українців у польському повстанні 1863—1864 років в Україні, Валувський циркуляр, Емський указ. М. Драгоманов і зародження українського соціалізму. Політико—адміністративний статус західноукраїнських земель. Народники та москвофіли.

І.Я. Франко, М. С. Грушевський, зародження національно— політичного руху в Україні. Поява українських політичних партій.

ТЕМА 7. Україна на початку ХХ століття. Україна в роки

Першої світової війни

Політичний і соціально—економічний розвиток України у складі Російської та Австро—Угорської імперій. Політичні партії та їх діяльність у створенні національної державності. Розвиток культури на початку ХХ століття. Освіта. Наука. Видатні вчені. Українська преса та видавництва.

Україна в геополітичних планах країн Антанти і Троїстого союзу. Ставлення населення і політиків до війни. Формування легіону Українських січових стрільців. Воєнні дії на території України в роки війни. Вплив Першої світової війни на розвиток буржуазно—демократичної революції в Російській імперії.

ТЕМА 8. Українська державність в 1917-1921 роках

Початок української революції. Утворення Центральної Ради. I та II Універсали Центральної Ради. Загострення конфлікту Центральної Ради з Тимчасовим урядом Росії. III Універсал ЦР і проголошення УНР. Всеукраїнський з'їзд рад. Боротьба більшовиків із УЦР. IV Універсал ЦР. Мирний договір у Брест—Литовському. Переворот гетьмана П. П. Скоропадського. Внутрішня та зовнішня політика Української Держави. Утворення Директорії. Відновлення УНР. Отаманщина. Проголошення ЗУНР. Злука УНР і ЗУНР.

ТЕМА 9. УРСР в умовах нової економічної політики (1921-1928) роки

Політика «воєнного комунізму». Утворення СРСР. Статус України. Голод 1921—1923 років. Впровадження НЕПу в Україні. Економічне соціальне та повсякденне життя населення в роки НЕПу. Політика влади у царині культури. Українізація (коренізація). Релігійне життя в Україні.

ТЕМА 10. Закріплення радянської влади в Україні (1929-- 1938) роки

Індустріалізація. Колективізація. Розкуркулення. Голодомор 1932—1933 років в Україні. «Закон про 5 колосків». Хлібозаготівлі та їх суть. Масштаби та наслідки Голодомору. Закон України про Голодомор 1932—1933 років в Україні. Становище у галузі освіти. Досягнення науки та гальмівні чинники її розвитку. Література і мистецтво. «Розстріляне Відродження». Політика держави щодо церкви та її наслідки. Ліквідація УАПЦ.

ТЕМА 11. Західноукраїнські землі в 1921-1939 роках Україна в роки Другої світової війни. Німецько-радянська війна

Правовий статус Східної Галичини та українських північно—західних земель у складі Польщі: осадництво, промисловість і сільське господарство, українська кооперація, економічне і соціальне становище населення, політична ситуація, «Пацифікація», розгортання українського національного руху і утворення української військової організації та організації українських націоналістів, українські політичні партії, культурне життя. Українські землі у складі Румунії: економічне і соціальне становище українського населення. діяльність українських політичних партій і рухів, культурне життя. Становище Закарпаття у складі Чехословаччини: економічне, соціальне та культурне життя, течії у громадсько-політичному житті українців, русофільство, русинство, українофільство, Карпатська Україна, «Карпатська Січ». Августин Волошин.

Україна в геополітичних планах СРСР і Німеччини. Радянсько-німецькі договори 1939 року. Початок Другої світової війни. Вступ Червоної армії на територію Західної України. Радянізація західних областей України. Депортації. Становище в Україні в 1939—у першій половині 1941 років.

Напад Німеччини на Радянський Союз. Початок німецько-радянської війни. Відступ Червоної армії на початковому етапі війни. Мобілізаційні заходи та евакуація. Військові події 1941—1942 років. Окупація України. Колабораціонізм. «Новий порядок» нацистів. Життя населення України в умовах окупації. Концтабори та масове знищення людей. Голокост. Остарбайтери. Життя в евакуації. Рух опору та його течії. Розгортання радянського партизанського руху. Утворення УПА. Початок визволення України. Бої на Лівобережжі. Звільнення Києва. Звільнення Правобережної та Південної України. Примусове виселення з Криму в східні регіони СРСР татар, греків, вірмен. Завершення вигнання окупантів з України. Внесок українського народу у перемогу під час німецько—радянської війни.

Становище в західних областях. Завершення німецько-радянської війни. Героїзм українського народу та ціна перемоги. Культура в роки війни.

ТЕМА 12. Україна в перші повоєнні роки (1945— початок 1950-х) років.

Україна в умовах політичної та економічної лібералізації суспільства (1953—1964) роки

Адміністративно-територіальні зміни. Україна в ООН та міжнародних організаціях. Відбудовчі процеси у господарстві. Голод 1946—1947 років. Зміни в житті та побуті населення. Відновлення політики радянзації в західних областях України. Придушення визвольного руху 1944—1954 років. Операція «Вісла». Особливості суспільно-політичного життя. Освіта. Наука. Література і мистецтво.

Внутрішньополітичне становище України у середині 1950-х років. Входження Кримської області до складу УРСР. XX з'їзд КПРС і початок лібералізації суспільства. Реабілітація жертв сталінських репресій. Ставлення в суспільстві до діяльності М. С. Хрущова. Зміни в управлінні господарством. Розвиток промисловості. Аграрна політика у другій половині 1950-х першій половині 1960-х років.. Нові явища у соціальній сфері. Науково-технічна революція. Реформи освіти. Здобутки науки. Посилення русифікації. «Відлига» в українській літературі та мистецтві. «Шістдесятництво» в українській культурі. Зародження дисидентського руху в Україні та його особливості. Релігійна політика.

ТЕМА 13. Україна в період загострення кризи радянської системи

(середина 1960-х початок 1980-х) років

Політико—ідеологічна криза системи. Жовтневий пленум 1964 року та його рішення. Згорання демократичних процесів. Неосталінізм. Посилення централізованої командно-адміністративної системи управління і обмеження

суверенітету республіки. Діяльність в Україні П. Ю. Шелеста і зміщення його з посади Першого секретаря ЦК КП(б) України. Діяльність В. В. Щербицького. Русифікація. Спроби реформування економіки в другій половині 1960-х років. Економічне становище УРСР у 1970-х на початку 1980-х років. Зміни в соціальній та національній структурі населення. Освіта. Наука. Мистецтво. Активізація опозиційного руху в другій половині 1960-х на початку 1970-х років.

ТЕМА 14. Розпад СРСР і відродження незалежності України (1985-- 1991) роки

Перебудова та її особливості в Україні. Катастрофа на ЧАЕС. Гласність і лібералізація суспільства. Посилення громадської активності населення. Стан економіки. Рівень життя населення. Розгортання страйкового руху. Формування багатопартійної системи. Формування національних громадських організацій і об'єднань. Релігійне відродження. Вибори до Верховної Ради УРСР і місцевих рад 1990 року. Декларація про державний суверенітет України. Загострення політичного протистояння. Спроба державного перевороту в СРСР. Проголошення незалежності України. Референдум 1 грудня 1991 року і вибори Президента України. Розпад СРСР і створення СНД

ТЕМА 15. Становлення України як незалежної держави

Державотворчі процеси: особливості розбудови законодавчої, виконавчої та судової влади в Україні. Участь населення у державотворчих процесах. Прийняття Конституції України 28 червня 1996 року. Становлення інституту президентства в Україні. Стан господарства після розпаду СРСР. Спроби реформування економіки. Роздержавлення приватизація та фінансова система України. Соціальне та економічне становище населення. Еміграція. Основні тенденції розвитку економіки в другій половині 1990-х років. Пошуки шляхів

стабілізації на початку XXI століття. Здійснення аграрної реформи. Включення населення у ринкові відносини. Кроки до інтеграції української економіки у Європейський та світовий економічний простір. Демографічні зміни. Соціальна диференціація суспільства. Міжнаціональні відносини. Основні чинники та особливості розвитку культури в Україні. Модернізація національної системи освіти. Основні тенденції розвитку науки. Здобутки української літератури і мистецтва. Фізична культура і спорт. Досягнення і проблеми української культури на початку XXI століття. Стан навколишнього середовища та проблеми охорони довкілля. Подолання наслідків Чорнобильської катастрофи. Міжнародне співробітництво у сфері охорони довкілля. Екологічні проблеми початку XXI століття. Основні чинники та особливості релігійного життя України в умовах незалежності. Взаємовідносини державної влади та релігійних конфесій. Основні принципи зовнішньої політики незалежної України. Ядерне роззброєння. Україна в міжнародних організаціях. Пошуки зовнішньополітичних орієнтирів наприкінці XX на початку XXI століття.

Тема 16. Творення Нової України

Соціально-економічний розвиток і суспільно-політичне життя України в 2005–2013 рр. Віктор Янукович. Загострення відносин із Російською Федерацією. Революція Гідності. Небесна Сотня. Окупація та анексія Криму Російською Федерацією. Агресія Росії проти України. Російсько – українська війна. Олександр Турчинов. Петро Порошенко. Гібридна війна. Бойові дії на сході України. Антитерористична операція в Донецькій і Луганській областях. Добровольчі батальйони. Волонтерський рух. Реакція світової спільноти на агресію Російської Федерації проти України. Спроби мирного врегулювання.

Повномасштабна війна Російської Федерації проти України. Російсько-українська війна (24 лютого 2022 року). Володимир Зеленський.

Соціально-економічний розвиток України після 2014 р. Євроінтеграційний

поступ України: економічні та політичні аспекти. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Режим безвізового в'їзду в країни ЄС для громадян України.

Особливості культурного розвитку України останнього десятиліття. Релігійне життя. Зміни в системі національної освіти. Основні тенденції розвитку науки. Розвиток спорту та здобутки українських спортсменів. Література та мистецтво. Міжнародні пісенні конкурси Євробачення в Україні. Українці у світі.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Денна форма навчання

№ заняття	Назви тем	Кількість годин						Рекомендовані джерела інформації
		Денна форма навчання						
		усього	у тому числі					
лекції	практичні		лабораторні	семінарські	самостійна робота			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
II рік навчання, III семестр								
1	Тема 1. Вступ. Найдавніша історія України.	6	2	-	-	-	4	о.[1] ст.9-20 д.[5] ст.11-20 д.[6] ст.21-32 д.[1] ст.9-20;25-28
2	Тема 2. Утворення і розвиток держави Київська Русь.	6	2	-	-	-	4	о[1] ст.32-51 д.[5] ст.23-37 д.[6] ст.38-61
3	Тема 3. Галицько--Волинська держава. Українські землі під владою Литви та Польщі XIV— перша половина XVII століття.	8	2	-	-	-	6	о[1] ст.97-122 д.[5] ст.70-81 д.[6] ст.96-108 д.[1] ст.121-130
4	Тема 4. Національно—визвольна війна українського народу під проводом Богдана Хмельницького в середині XVII століття. Утворення Козацької	6	2	-	-	-	4	о[1] ст.148-163 д.[5] ст.100-111 д.[6] ст.159-172

	Держави—Гетьманщини.							
1	2	3	4	5	6	7	8	9
5	Тема 5. Соціально-економічний та політичний розвиток України в другій половині XVII—XVIIIст	8	2	-	-	-	6	о[1] ст.167-177 д.[5] ст.116-124 д.[6] ст.178-197 д.[1] ст.350-366
6	Тема 6. Українські землі під владою Російської та Австро-Угорської імперій у першій та другій половині XIX століття.	8	2	-	-	-	6	о[1] ст.218-248 д.[5] ст.151-160
7	Тема 7. Україна на початку XX століття. Україна в роки Першої світової війни.	8	2	-	-	-	6	о[1] ст.218-248 д.[5] ст.151-160 д.[6] ст.256-278 д.[1] ст.490-507
8	Тема 8. Українська державність в 1917—1921 роках.	8	2	-	-	-	6	о[1] ст.294-302;321-355 д.[5] ст.187-288;319-320 д.[6] ст.425-452
9	Тема 9. УРСР в умовах нової економічної політики (1921—1928) роки.	6	2	-	-	-	4	о[1] ст.372-400 д.[5] ст.218-238 д.[6] ст.468-488;496-521
10	Тема 10. Закріплення радянської влади в Україні (1929—1938) роки.	8	2	-	-	-	6	о[1] ст.429-450 д.[5] ст.238-245 д.[6] ст.496-521;522-555
11	Тема 11. Західноукраїнські землі в 1921—1939 роках. Україна в роки Другої світової війни. Німецько-радянська війна.	8	2	-	-	-	6	о[1] ст.429-450 о[1] ст.442-481 д.[5] ст.251-261 д.[6] ст.555-595 д.[5] ст.262-266 д.[6] ст.563-590

1	2	3	4	5	6	7	8	9
12	Тема 12. Україна в перші повоєнні роки (1945 початок 1950-х) років. Україна в умовах політичної та економічної лібералізації суспільства (1953—1964) роки.	8	2	-	-	-	6	о[1] ст.491-494 д.[5] ст.272-298 д.[6] ст.591-655
13	Тема13. Україна в період загострення кризи радянської системи (середина 1960-х початок 1980-х) років.	8	2	-	-	-	6	о[1] ст.511-565
14	Тема 14. Розпад СРСР і відродження незалежності України (1985—1991) роки.	8	2	-	-	-	6	о[1] ст.566-647 д.[5] ст.312-350 д.[6] ст.696-711
15	Тема15. Становлення України як незалежної держави.	8	2	-	-	-	6	о[1] ст.566-647 д.[5] ст.312-350
16	Тема 16. Творення Нової України.	8	2	-	-	-	6	о[1] ст.619-640
	Разом	120	32	-	-	-	88	-

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

1. Предмет і завдання курсу історії України. Джерела вивчення історії України.
2. Періодизація і характеристика основних етапів української історії.
3. Початок людського суспільства та його еволюція на території України. Епоха палеоліту, мезоліту та неоліту.
4. Епоха енеоліту. Трипільська культура.
5. Кочові народи на Півдні України (кіммерійці, скіфи, сармати) в період залізного віку.
6. Антична колонізація в Північному Причорномор'ї.
7. Східні слов'яни на території України. Передумови утворення держави у східних слов'ян.
8. Заснування Києва. Перші князі (Кий, Аскольд, Дір), їх діяльність.
9. Концепції походження держави Київська Русь та її назви.
10. Перші київські князі (Олег, Ігор), їх зовнішня та внутрішня політика.
11. Реформаторська діяльність київських князів: Ольги, Святослава, Володимира.
12. Запровадження християнства в Київській Русі. Історичне значення християнізації Русі.
13. Реформаторська діяльність Ярослава Мудрого. «Руська Правда».
14. Територіально-політичний устрій Київської Русі. Соціально-економічний розвиток держави.

15. Культура Київської Русі.
16. Монголо-татари та їх експансія на землі Київської Русі. Занепад Києва та Русі з другої половини XI ст..
17. Історичне значення Київської Русі.
18. Виникнення Галицько-Волинського князівства. Роман Мстиславович.
19. Внутрішня та зовнішня політика Данила Галицького.
20. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Польщі (Городельська та Кревська унія).
21. Наступ Польщі на українські землі. Люблінська унія 1569 року та її наслідки для України.
22. Брестська церковна унія 1596 р. та її історичне значення.
23. Політика гетьмана П. Конашевича-Сагайдачного. Реєстрове козацтво.
24. Соціально-економічні та політичні передумови виникнення українського козацтва. Створення Запорізької Січі.
25. Козацько-селянські повстання кін. XVI ст. та 20-30-х рр. XVII ст., їх наслідки.
26. Братські школи на території України, їх діяльність.
27. Причини, характер і початок Національно - визвольної війни 1648-1654 рр..
28. Воєнні дії в період Національно-визвольної війни 1649-1653 рр..
29. Адміністративно-територіальний та політичний устрій Гетьманщини, її соціально-економічне становище.
30. Переяславська рада 1654 р.. «Березневі статті»: умови і правове значення.
31. Постать Б. Хмельницького в українській історії. Оцінки діяльності.

32. Доба «Руїни». І. Виговський та Ю. Хмельницький.
33. Гетьманування П. Дорошенка, внутрішня та зовнішня політика.
34. Андрусівське перемир'я 1667 р. «Вічний мир» та його наслідки для України.
35. Гетьман І. Мазепа: оцінки діяльності.
36. Конституція П. Орлика та її історичне значення.
37. Національно-визвольна і антикріпосницька боротьба на Україні у XVIII ст..
Гайдамацький рух, рух Опришків, Коліївщина.
38. Острозька академія, Києво-Могилянський колегіум.
39. Колоніальна політика Російської імперії щодо України напр. XVIII ст.
Гетьман К. Розумовський. Ліквідація Запорізької Січі.
40. Діяльність декабристів в Україні.
41. Реформи II пол. XIX ст. в Російській імперії та їх вплив на Україну.
42. Кирило-Мефодіївське братство. Т. Г. Шевченко.
43. Виникнення громад, їх діяльність.
44. Національно-визвольний рух в Західній Україні в I пол. XIX ст. «Руська трійця».
45. Реформи Марії-Терезії та Йосифа II в Австрійській імперії та їх вплив на західноукраїнські землі.
46. Події 1848-1849 рр. на західноукраїнських землях. Створення ГРР.
47. Україна в роки революції 1905-1907 рр..
48. Аграрна реформа П. А. Столипіна в Україні, її наслідки.
49. Україна в роки Першої світової війни.

50. Утворення перших політичних партій в Україні, їх програми.
51. Українська національно-демократична революція 1917-1920 рр..
52. Заснування Української Центральної Ради. Її соціальна база та програма.
53. I та II Універсали ЦР.
54. III Універсал ЦР. Проголошення УНР.
55. IV Універсал ЦР. Брестський мир і Україна.
56. Війна більшовиків проти УЦР. Українсько-більшовицька війна (XX ст.).
57. Українська держава гетьмана П. Скоропадського.
58. Директорія УНР, її склад, внутрішня та зовнішня політика.
59. Проголошення ЗУНР. Акт злуки УНР і ЗУНР.
60. Становище західноукраїнських земель 1920-1930-ті роки XX ст..
61. Союзний договір про створення СРСР від 30 грудня 1922р., його сучасна оцінка.
62. Політика українізації: причини і наслідки.
63. Політика «Воєнного комунізму» на території України, її наслідки. Голод 1921-1923 рр..
64. НЕП: причини, зміст, економічні та політичні наслідки.
65. Тоталітаризм як явище світового порядку, його суть в Радянському Союзі. Масові репресії 1930-х років в Україні.
66. Сталінська політика індустріалізації.
67. Суцільна колективізація. Розкуркулення. Голодомор 1932-1933 рр..
68. Радянсько-німецькі договори 1939 р. і західноукраїнські землі.
69. Напад фашистської Німеччини на СРСР. Початковий період німецько-

радянської війни.

70. Німецький окупаційний режим і антинацистський опір в Україні.

71. Створення та діяльність ОУН-УПА.

72. Політична платформа і тактика боротьби ОУП-УПА в 1945-1953 рр..

73. Визволення України від німецько-фашистських загарбників. Закінчення Другої світової війни.

74. Україна в системі міжнародних відносин після Другої світової війни.

Возз'єднання західноукраїнських земель з УРСР в 1939-1941 роки.

75. Труднощі відбудовчого періоду в Україні після Другої світової війни.

Голод 1946-47 років.

76. Хрущовська «відлига». Економічні реформи 1960-х рр. та причини їх згорання.

77. Суспільно-політичне життя України в 1950-1960-х рр.. «Шістдесятники».

78. Правозахисний рух. Українська Гельсінська група.

79. Україна в період загострення кризи радянської системи (середина 1960-початок 1980-х рр..). Дисидентський рух в Україні.

80. Процеси «перебудови» в СРСР напр. 1980-х на поч. 1990-х рр..

81. Аварія на Чорнобильській АЕС та її наслідки. Міжнародне співробітництво у сфері охорони довкілля.

82. Розпад СРСР та створення СНД. Україна в системі СНД.

83. Декларація про державний суверенітет України. Акт проголошення незалежності України. Всеукраїнський референдум та вибори Президента України 01 грудня 1991 р.

84. Розбудова незалежної української держави наприкінці ХХ- на поч. ХХІ ст. Вибори Президента України в 2004 р. «Помаранчева революція».
85. Україна на міжнародній арені. Основні принципи зовнішньої політики незалежної України. Кроки до інтеграції української економіки у європейський та світовий економічний простір.
86. Основні чинники та особливості розвитку культури в Україні. Досягнення і проблеми української культури на початку ХХІ ст..
88. Конституційний процес. Прийняття Конституції України від 28 червня 1996р.
89. Україна в 2014-2017 рр. «Революція Гідності». Небесна Сотня. Безвіз.
90. Агресія Російської Федерації проти України. Анексія Криму. Добровольчі батальйони. Волонтерський рух. АТО. Початок російсько-української війни.

6.ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ТА МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Технології навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, складання реферату);
- відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, тощо);
- самостійна робота.

Методи оцінювання:

- усне або письмове опитування;
- тестування;
- реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань;
- презентації та виступи на науково - практичних конференціях;
- екзамен.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

7.1. Шкала оцінювання результатів навчання за національною системою:

Національна шкала	Теоретична підготовка	Практичні уміння та навички
«Відмінно»	Здобувач освіти має глибокі, міцні, систематичні знання з історії України, може вільно сформулювати думку, положення та принципи, використовує здобуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь вирізняється точністю формулювань, логікою, демонструє достатній рівень узагальнення знань з історичної науки	Здобувач освіти самостійно здатний проаналізувати та узагальнити отриманий результат з дисципліни «Історія України». При виконанні семінарської, практичної та самостійної роботи студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу, його дії вирізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати
«Добре»	Здобувач освіти знає і може самостійно сформулювати основні принципи історичної думки, навести приклади, але не завжди може довести їх самостійно, застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим	Здобувач освіти самостійно розв'язує типові завдання на історичну тему, володіє базовими навичками з виконання семінарських, практичних та самостійних завдань, може самостійно скласти та обрати метод реалізації, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату
«Задовільно»	Здобувач освіти відтворює основні поняття і визначення на історичну тематику курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати за допомогою викладача основні положення теорії, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може	Здобувач освіти може розв'язати найпростіші типові завдання на історичну тему за зразком, виявляє здатність виконувати елементарний аналіз операцій, але не спроможний самостійно визначити метод розв'язання задачі. Може робити висновки, але не розуміє достатньою мірою мету роботи
«Незадовільно»	Відповідь здобувача освіти при відтворенні історичного навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, у відповіді цілком відсутня самостійність. Здобувач освіти знайомий лише з деякими поняттями та визначеннями курсу	Здобувач освіти знає умовні позначення та вміє розрізняти основні історичні поняття, виконувати найпростіші завдання. Здобувач освіти може використовувати отримані історичні знання, але не може самостійно зробити висновки

7.2.Шкала оцінювання результатів навчання за системою ЄКТС:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю недоліків)
67-74	задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
33-59	незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

Основні джерела інформації:

1. Бойко О.Д. Історія України: посібник— К., 2012
2. Гупан Н. М., Пометун О. І. Новітня Історія України: 1914— 1939 рр. Підручник для 10 класу. Навчальний посібник . — К.: А.С.К., 2003
3. Гупан Н. М. Пометун О. І. Фрейман Г. О. Новітня історія України. Підручник для 11 класу. — К.: А.С.К., 2007
4. Кульчицький С. Шаповал Ю. Історія України (1914— 1939 рр.). Підручник для 10 класу. — К.: Генеза, 2003
5. Кульчицький С. Шаповал Ю. Новітня історія України (1939—2001 рік). Підручник для 11 класу. — К.: Генеза, 2005
6. Турченко Ф. Новітня історія України. Частина перша: 1917— 1939 рр. Підручник для 10 класу. — К.: Генеза, 2002
7. Турченко Ф. Панченко П. Тимченко С. Новітня історія України (1939— початок ХХІ століття). Підручник для 11 класу. — К.: Генеза, 2006

Допоміжні джерела інформації:

1. Грушевський М.С. Історія України —К.,1990
2. Історія України в особах ХІХ— ХХ століття. — К.,1995
3. Історія України: навчальний посібник / під редакцією В А Смолія. — К., 2000
4. Новітня історія України ХХ століття. — К., 2002
5. Світлична В. В. Історія України. — К., 2010
6. Субтельний О. Історія України – К, 1991

Інформаційні ресурси:

1. <http://izbornyk.org.ua/> – бібліотека текстів з історії української культури, першоджерела з історії української літератури та мови, історії України
2. <http://history.franko.lviv.ua/>– історія України
3. <http://litopys.org.ua/hrushrus/iur.htm>– Грушевський М. Історія України-Руси
4. <http://www.history.vn.ua/> – електронна бібліотека з історії України та всесвітньої історії

9. ЗМІНИ ТА ДОПОВНЕННЯ

Навчальний рік	Зміст внесених змін та доповнень	Номер протоколу засідання циклової комісії	Підпис голови циклової комісії

